

Katolický
katechismus

pro
menší žáky škol obecných.

Sepsal

Jan Doležel,
katecheta v Mor. Ostravě.

S povolením duchovní vrchnosti.

V PRAZE.

Tisk a sklad Cyrillo-Methodějské kněhtiskárny (J. Zemana).
1877.

**Schváleno od nejdůstojnějšího ordinariatu olomuckého
výnosem ze dne 3. dubna 1877 č. 495.**

Ú v o d.

Katechismus jest kniha, v nížto se vykládá učení o Bohu.

Učení o Bohu nazývá se také *náboženství*.

O Bohu se učíme, kdo Bůh jest a co od nás žádá. Víme to, proto že Bůh sám to zjevil.

Co Bůh zjevil, jest v modlitbě „*Věřím v Boha*“.

Zní takto :

1. *Věřím v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebe i země.* 2. *I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.* 3. *Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie panny.* 4. *Trpěl pod pontským Pilatem, ukřižován umřel i pohřben jest.* 5. *Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.* 6. *Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boka Otce všemohoucího.* 7. *Odtud přijde soudit živých i mrtvých.* 8. *Věřím v Ducha svatého.* 9. *Svatou církev obecnou, svatých obcování.* 10. *Hříchův odpuštění.* 11. *Těla vzkříšení.* 12. *A život věčný. Amen.*

Modlitba ta se nazývá *apoštolské vyznání víry*, proto že od apoštolů pochází.

O apoštolském vyznání víry.

Apoštolské vyznání víry má *dvanaácte dílů neb článků*.

První článek víry

zní takto:

Věřím v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebe i země.

První článek víry *nás učí*: 1. že jest jeden Bůh; 2. že jsou tři božské osoby; 3. že Bůh všecko stvořil.

O Bohu a jeho vlastnostech.

Že Bůh *jest*, poznáváme ze stvořených věcí, které samy ze sebe povstati nemohly.

Bůh *jest sám od sebe nejdokonalejší duch*; má nejlepší rozum a vůli, ale těla nemá.

Tyto *vlastnosti Boží* máme sobě nejvíce pamatovati:

1. Bůh *jest věčný*: byl vždy, jest a bude vždy. (Mojžíš na Horebu. 24.)*

2. Bůh *jest všemohoucí*: může učiniti, cožkoli chce. (Stvoření světa. 1.)

3. Bůh *jest všudy přítomen*: jest všudy, na nebi i na zemi. (Jakob na útěku. 17.)

4. Bůh *jest vševedoucí*: ví všechny skutky i myšlení naše. (Kainův úmysl. 8.)

5. Bůh *jest nejvyšší dobrotivý*: miluje všechny tvory, zvláště pak lidi. (Adam a Eva v ráji. 4.)

*) 24. číslo dějepavy menší.

6. Bůh jest *nejvýš milosrdný*: odpouští nám hříchy naše, činíme-li pokání. (Ninivité. 46.)

7. Bůh jest *nejvýš svatý*: dobro miluje a zla nenávidí. (Obět Kaina a Abela. 8.)

8. Bůh jest *nejvýš spravedlivý*: dobro odměňuje a zlo tresce. (Potopa světa. 9.)

O třech božských osobách.

Bůh toliko *jeden* jest. Ale jsou *tři božské osoby*: Otec, Syn a Duch svatý.

Jaký jest Otec, *taký* Syn a *taký* Duch svatý. Ale *jiný* jest Otec, *jiný* Syn a *jiný* Duch svatý.

Bůh Otec nás *stvořil*, Bůh Syn nás *vykoupil*, Duch svatý nás *posvěcuje*.

Ty tři božské osoby spolu nazýváme *nejsvětější Trojicí Boží*.

Nejsvětější Trojici *vyznáváme*, když svatým křížem se *žehnáme*.

Svatým křížem se *žehnáme*, kdykoli modlení aneb co důležitého začínáme a končíme.

Stvoření světa. Prozřetelnost Boží.

Bůh všecko *stvořil*. To znamená, že z ničeho všecko učinil (1).

Věci stvořené nazýváme *tvory* a Boha, že je stvořil, jmenujeme *stvořitelem*.

Bůh *pečuje* o všechny tvory a zvláště o lidi. Tato pečlivost Boží nazývá se *prozřetelnost Boží*.

Pán Bůh *i nás stvořil* a o nás *pečuje*. Proto ho máme každodenně *ctítí*, jemu *děkovati* a jej za nové dary *prositi*.

Stvoření andělů a pád některých.

Na nebi stvořil Bůh *anděly*.

Andělé jsou *pouzí duchové*; mají rozum a vůli, ale těl nemají.

Bůh je *stvořil*, aby ho milovali, jemu sloužili a věčně blaženi byli.

Všickni andělé byli *svati a dokonali*. Ale Bůh je zkoušel, zůstanou-li svati.

Mnozí andělé *zůstali svati*, a ty přijal Bůh do slávy věčné. Nazýváme je dobrými duchy nebo *dobrymi anděly*.

Dobří andělé Bohu slouží a *nás opatrují*. Proto také slovou *andělé strážní*. Máme je milovati a k nim se modliti.

Někteří andělé však *stali se pyšnými* a ty odsoudil Bůh k mukám věčným. Nazýváme je zlymi duchy nebo *ďábly*.

Ďablové Boha nenávidí a *nás ke zlu ponoukají*. Máme pokušením jejich vězdy odpírati.

Stvoření prvních lidí. Přednosti člověka.

Naposledy mezi všemi tvory stvořil Bůh *lidí*.

První lidé byli *Adam a Eva*. Nazýváme je také *prvými rodiči*, proto že od nich pocházíme.

Tělo Adamovo učinil Bůh z hlíny země a tělo Evino ze žebra Adamova; oběma pak vdechl *duši*.

Lidé sestávají *z těla* a *z duše*. Tělo je smrtelno, duše pak nesmrtelna.

Po smrti uloží se tělo do hrobu, duše pak navrátí se k Bohu, kterýž ji soudí. Soud ten se nazývá *soukromý soud*.

Bůh *poví duši* při soudě tom, co dobrého učinila, aneb zlého spáchala. Po soudě pak přichází duše buď do nebe, aneb do očištění, anebo do pekla.

Nebe jest místo, kde se duše na věky radují. *Očistec* jest místo, kde se duše na čas trápí. *Peklo* jest místo, kde se duše na věky trápí.

Do nebe přichází, kdo bez hříchu zemřel, aneb v očistci vytrpěl. *Do očistce* přichází, kdo zemřel, maje toliko malé hříchy. *Do pekla* přichází, kdo zemřel, maje velký hřích.

Bůh *lidí vyznamenal* dle těla i dle duše. *Tělu* dal Bůh: 1. přímou postavu; 2. jazyk řeči schopný; 3. ruce k práci spůsobilé. *Duši* dal Bůh: 1. rozum; 2. svobodnou vůli; 3. svědomí.

Rozumem poznáváme Boha a jeho přikázání. *Svobodnou vůlí* volíme dobro a zavrhneme zlo.

Svědomí jest vnitřní hlas, který nás k dobru vybízí a zla varuje, za vykonané dobro chválí a za spáchané zlo kárá.

Duše naše podobá se dary svými Bohu. Proto pravíme o ní, že jest *obrazem Božím*.

Stav prvních lidí a jich povolání.

První lidé přebývali v rozkošné zahradě, která se nazývala *ráj*.

Žili pak velmi blaženě v ráji. Bůh sám s nimi laskavě obcoval a je *zvláštními dary ozdobil*.

Dal jim: 1. tělo zdravé a nesmrtelné; 2. rozum dokonalý a vůli dobrou; 3. duši krásnou a svatou.

Tyto dary *měli zděditi* také potomci Adama a Evy. Chtěltě Bůh, aby všickni lidé šťastni byli.

Bůh lidi *stvořil*, aby ho poznali, jej milovali, jemu sloužili a spaseni byli.

Aby hned první lidé ukázali, zdali Bohu sloužiti chtějí, dal jim Bůh *přikázání*.

Pravilť jim: „Ze všelikého stromu rajského jezte; jenom ze stromu prostředního ať nejíte. Budete-li z něho jísti, smrtí umřete.“

Pád prvňích lidí. Hřích prvotný.

První lidé *nezachovali přikázání* toho. Dábel je svedl, že jedli ze stromu zapovězeného (5).

Tím pošpinili duši a dopustili se hřichu. Hřích ten se nazývá *prvotný hřích*.

Hřích jest vědomé a svévolné přestoupení zákona Božího.

Některé hřichy jsou velké neb *smrtné*, jiné pak malé neb *všední* hřichy.

Hřích smrtný jest velké přestoupení zákona Božího. *Hřích všední* jest malé přestoupení zákona Božího.

Hřichem smrtným *ztrácí člověk* svatost duše, jest pro Boha mrtev a hoden trestu věčného.

První lidé se dopustili *hřichu smrtného*: 1. že nezachovali ani tak lehkého přikázání; 2. že věřili více ďáblu než Bohu; 3. že chtěli samému Bohu rovni býti.

Následky hřichu prvotného.

Hřichem prvotným *uškodili sobě* Adam a Eva co nejvíce. Bůh je ihned potrestal, vyhnal je z ráje (6).

Mimo to postihl první rodiče ještě tento *trojí trest*:

1. tělo jejich bylo neduživo a smrtno;
2. rozum jejich byl slabý a vůle zlá;
3. duše jejich byla zbavena svatosti a proto neměli naděje k nebi.

První lidé *uškodili* však netoliko sobě, ale i všem *ostatním lidem*. Hříchem jejich pošpiněna jest duše každého člověka, když se narodí.

Proto že hřích ten dědíme, nazývá se také *hřích dědičný*.

Následky hřichu dědičného jsou i *pro nás* tyto:

1. tělo naše jest ne^oduživo a smrtelno;
2. rozum náš jest slabý a vůle zlá;
3. duše naše jest zbavena svatosti a pošpiněna hříchem, když na svět přicházíme.

Zaslíbení Vykupitele.

První lidé byli *docela nešťastni*, když je Bůh vyhnal z ráje. Od té doby namahavě pracovali, mnoho trpěli a konečně umřeli.

Když pak umřeli, *nemohli do nebe vejiti*, proto že byli pro hřích svůj Bohu nemili. Ale ani jejich děti a potomci nemohli do nebe vejiti, proto že všickni měli na sobě hřích dědičný.

I *smiloval se Bůh* nad lidmi hříšnými a chtěl je aspoň potěšiti. Proto slíbil hned v ráji, že pošle Vykupitele neb Mesiáše, který je hříchů očistí a trestu věčného vysvobodí.

Pravil v ráji ďáblu: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou. mezi pokolením tvým a pokolením jejím; ona potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.“

Chtěltě Bůh říci: Mezi tebou, ďáble, a potomky Evinými bude stálý boj. Kdysi však přijde potomek Evin, který lidi z moci tvé vysvobodí. Ty je potom budeš sice sváděti, ale nebude ti možno jim škoditi.

Tento Vykupitel neb Mesiáš jest *Ježíš Kristus, Syn Boží*. Proto Ho chválíme pozdravením: Pochválen buď Ježíš Kristus!

Bůh však neposlal Vykupitele toho hned, nýbrž teprv *za čtyři tisíce let*.

Lidé měli dříve poznati, že *hřích dědičný je učinil nešťastný* a že nikdo je vysvoboditi nemůže leč Bůh. I poznali to skutečně lidé, vidouce rozmáhati se nepravost a modlářství a nevědouce sobě ni rady ni pomoci. Proto také toužili po Vykupiteli.

Aby pak Vykupitele toho lidé poznali, až by přišel, *připravoval je Bůh* na příchod jeho.

Bůh předně pečoval, *aby se mezi lidmi zachovala víra v pravého Boha a naděje v budoucího Vykupitele*. Proto se lidem nábožným častěji zjevoval, jim Vykupitele sliboval, jim dary neb oběti nařídil a potomky Abrahamovy národem svým učinil. Tomuto národu, který se nazýval izraelský, dal Bůh desatero přikázání a ustanovil mu krále, kněze a proroky. Králové lid izraelský řídili, knězi zaň obětovali a proroci jej učili.

Bůh také skrze proroky *předpověděl tyto známky budoucího Vykupitele*: 1. že se narodí, až přestanou potomci Judovi kralovati; 2. že se narodí v Betlemě z panny královské; 3. že bude králem, knězem a prorokem; 4. že bude prodán, trýzněn a usmrcen; 5. že vstane z mrtvých, vstoupí na nebesa a sešle Ducha svatého.

Druhý článek víry

zní takto:

I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.

Ježíš znamená Spasitele neb Vykupitele. Nazývá se tak, že nás hříchů očistil a trestu věčného vysvobodil.

Kristus znamená Pomazaného Páně. Nazývá se tak, že byl králem, knězem a prorokem, kteřížto slouli Pomazanými Páně.

Druhý článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu: 1. že jest Syn Boží; 2. že jest pravý Bůh; 3. že jest Pán náš.

Ježíš Kristus jest *Syn Boží*, proto že o něm sám Bůh Otec svědčil: „Tentot jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“

Jakožto Syn Boží jest *druhou božskou osobou* v nejsvětější Trojici.

Ježíš Kristus jest *pravý Bůh*, proto že má tytéž vlastnosti Boží jako Bůh Otec.

Jakožto pravý Bůh jest *Bohu Otci roven* a proto ho sluší tak ctíti jako Otce.

Ježíš Kristus jest *Pán náš*, proto že nás krví svou z otroctví ďábla vykoupil.

Jakožto Pán náš *žádá od nás*, abychom ho tak poslouchali, jako Otce.

Pán Ježíš jest skutečně *slíbený Vykupitel neb Mesiáš*, proto že se na něm vyplnilo, co proroci o Mesiáši předpověděli. (1. 2.)

Třetí článek víry

zní takto:

Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.

Třetí článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu : 1. že se počal z Ducha svatého ; 2. že se narodil z Marie Panny ; 3. že působil jako Mesiáš.

Pán Ježíš *se počal z Ducha svatého* znamená, že se působením Ducha svatého vtělil neb člověkem stal. (3. 4.)

Stal pak se člověkem, aby nás mohl smrtí svou vykoupiti a spasiti.

Pán Ježíš jest i *pravý Bůh*, i *pravý člověk*. Ale jest Bůh a člověk v jedné toliko osobě božské.

Jakožto Bůh má Pán Ježíš na nebi *Otce nebeského*, ale nemá matky.

Jakožto člověk měl na zemi *matku Marii*, ale neměl otce. Svatý Josef byl toliko pěstounem jeho.

Pán Ježíš se narodil z Marie panny *v Betlemě ve chlévě* a byl *v Nazaretě* vychován. (5—9.)

Proto že Maria porodila Syna Božího, nazývá se *matkou Boží* a Bůh ji jedinou ochránil všelikého hříchu.

Když měl Pán Ježíš třicet let, *působil jako Mesiáš*, konaje úřad královský, kněžský a prorocký.

Jakožto *král* založil duchovní království, totiž církev. Jakožto *kněz* ustanovil řád kněžský a obětoval se za nás. Jakožto *prorok* učil lidi. (10—12.)

Pán Ježíš učil *o sobě*, že jest přislíbený Mesiáš, kterého Bůh na svět poslal.

Pán Ježíš *učil o Bohu*, kdo jest a jak se k němu chováti máme. Učil i pravdám, které máme věřiti, i cnostem a dobrým skutkům, které máme konati.

Nejhlavnější *pravdy* jsou: 1. že Bůh jeden jest; 2. že Bůh spravedlivý soudce jest; 3. že jsou tři božské osoby: Otec, Syn a Duch svatý; 4. že Syn Boží se vtělil, aby nás smrtí svou vykoupil; 5. že duše lidská nesmrtelná jest; 6. že milost Boží ke spasení potřebná jest.

Nejpotřebnější *cnosti* jsou: víra, naděje a láska. Nazývají se *božské cnosti*. Máme se o ně modliti a je častěji vzbuzovati.

Nejpřednější *dobré skutky* jsou: modlitba, půst, a almužna. Máme je konati z lásky k Bohu a ne pro chválu lidskou, jak činili farisei.

Lidé *mohli věřiti*, čemu Pán Ježíš učil, proto že přesvatě žil, budoucí věci předpovídal a zázraky činil.

Život jeho byl tak svatý a příkladný, že mohl i nepřátelů se tázati: „Kdo z vás může mne viniti ze hříchů?“

On *předpověděl* zrádu Jidášovu, zapření Petrovo, své vzkříšení, na nebe vstoupení, seslání Ducha svatého a jiné.

On činil *zázraky* na přírodě, na nemocných, na posedlých a na mrtvých. (13 19.)

Pán Ježíš učil lidi po tři léta. Mnozí věřili slovům a skutkům jeho. Ale pyšní farisei a zákonníci mu nevěřili a hleděli ho usmrtiti.

Pán Ježíš to věděl a mohl tomu zabrániti, ale nechtěl. Pravitl apoštolům, že chce za lidi trpěti a umřiti.

Čtvrtý článek víry

zní takto :

Trpěl pod pontským Pilatem, ukřižován umřel i pohřben jest.

Čtvrtý článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu : 1. že za nás trpěl ; 2. že na kříži umřel ; 3. že pochován byl.

Pán Ježíš trpěl *jako člověk* a nikoli jako Bůh. Trpěl pak na duši, na těle a na cti (20—24).

Na *duši* trpěl velikou úzkost a zármutek, až i krví se potil.

Na *těle* trpěl mnoho ran a bolestí ; bylť bičován, trním korunován a ukřižován.

Na *cti* trpěl mnoho potupy a hany ; bylť pomlouván, posmíván a rounán.

Pán Ježíš trpěl *v Jerusalemě* za času pontského Pilata, který byl v Judsku vladařem římského císaře Tiberia.

Utrpení Pána Ježíše *počalo* ve čtvrtek večer na hoře olivetské, kdežto ho Jidáš zradil.

Utrpení jeho *se dokonalo* v pátek o hodině třetí odpolední na hoře Kalvarii, kdežto na kříži umřel.

Téhož dne u večer byl Pán Ježíš také *pochován*. Josef z Arimathie a Nikodem položili tělo jeho do hrobu nového, ve skále vytesaného.

Pán Ježíš trpěl a umřel, aby Bohu *dosti učinil* a tím nás *vykoupil* a *spasil*.

On Bohu *dosti učinil* znamená, že napravil urážku, kterou lidé Bohu učinili a vytrpěl tresty, které lidé zasloužili.

On nás *vykoupil*, znamená, že nás s Bohem smířil, hříchů očistil a trestu věčného vysvobodil.

On nás *spasil*, znamená, že nám dobyl spasení věčného a milostí k tomu potřebných.

Pátý článek víry

zní takto:

Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Pátý článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu: 1. že sestoupil do předpekli; 2. že třetího dne vstal z mrtvých.

Jen *duše Pána Ježíše* sestoupila do předpekli, když svaté tělo jeho spočívalo v hrobě.

Předpekli bylo místo, kde duše spravedlivých bez bolesti očekávaly zaslíbené vykoupení.

Duše Pána Ježíše *sestoupila do předpekli*, aby oněm spravedlivým vykoupení jich oznámila a je potěšila.

Duše Pána Ježíše *nezůstala v předpekli*, aniž tělo jeho v hrobě.

Pán Ježíš *vstal třetího dne* v neděli ráno z mrtvých, svou vlastní moci, nesmrtelný a oslavený. (25. 26.)

Pán Ježíš *vstal z mrtvých*:

1. aby vyplnil proroctví o vzkříšení svém;
2. aby dokázal, že byl od Boha poslán a pravdivě učil; *
3. aby nás ujistil, že vstaneme z mrtvých.

Šestý článek víry

zní takto:

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího.

Šestý článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu: 1. že vstoupil na nebesa; 2. že sedí na pravici Boží.

Pán Ježíš *vstoupil na nebesa* na hoře olivetské čtyřicátého dne po vzkříšení svém. (27.)

On vystoupil svou *vlastní mocí, s tělem i duš* a pojal sebou duše z předpekli.

Pán Ježíš *sedí na pravici* Boží znamená, že i jako člověk došel nejvyšší slávy a moci, kterou sobě zasloužil svou obětí na zemi.

Sedmý článek víry

zní takto:

Odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Sedmý článek víry *nás učí* o Ježíši Kristu: že přijde opět s nebe, soudit živých i mrtvých.

Živými rozumíme spravedlivé, *mrtvými* pak hříšníky.

Pán Ježíš přijde soudit *v poslední aneb soudný den*, jako Bůh i člověk. Soud ten se nazývá poslední aneb obecný soud. (28.)

Pán Ježíš bude *sám lidi souditi*, proto že je sám smrtí svou vykoupil a jich sobě dobyl.

Pán Ježíš bude lidi souditi podle toho, *co dobrého, neb zlého činili*. Spravedlivé odmění životem věčným v nebi a hříšníky bude věčně v pekle trestati.

Osmý článek víry

zní takto :

Věřím v Ducha svatého.

Osmý článek víry *nás učí* o Duchu svatém :
1. že jest pravý Bůh, jako Otec a Syn ; 2. že sestoupil na apoštoly ; 3. že nám uděluje milosti Boží.

Duch svatý jest *pravý Bůh*, proto že má tytéž vlastnosti boží jako Bůh Otec a Syn.

Duch svatý jest *třetí božská osoba* a roven Bohu Otci i Synu. Proto ho sluší tak ctíti jako Otce a Syna.

Duch svatý *sestoupil na apoštoly* v podobě ohnivých jazyků desátého dne po na nebe vstoupení Páně.

On apoštoly rozličným jazykům naučil a duši jejich *dary neb milostmi* ozdobil. (29.)

Duch svatý *i nám uděluje dvojí milost* : 1. milost pomáhající a 2. milost posvěcující.

Milost *pomáhající* rozum náš *osvětluje* a *vůli* k dobru *posiluje*.

Milosti pomáhající jest nám *nevyhnutelně třeba*, proto že bez ní nemůžeme nic spasitelného činiti.

Milosti pomáhající *nabývá*, kdo o ni pokorně prosí, jí neodpírá a jí dobře užívá.

Milost *posvěcující* duši naši hříchů *očisťuje* a jí svatosti *okrašluje*. Také nás činí *dítěmi* Božími a *dědici* království nebeského.

Milosti posvěcující jest nám *nevyhnutelně třeba*, proto že bez ní nejsme schopni spasení věčného.

Milosti posvěcující *nabývá*, kdo svátosti křtu a pokání hodně přijímá.

Milost *posvěcující* v sobě *rozmnožuje*, kdo častěji svátosti hodně přijímá, a dobré skutky koná.

Milost posvěcující v sobě *uměňuje*, kdo všedních hříchů se dopouští a dobrých skutků zanedbává.

Milosti posvěcující *pozbyvá*, kdo smrtelného hříchu se dopouští.

Devátý článek víry

zní takto:

Svatou církev obecnou, svatých obcování.

Devátý článek víry *nás učí*: 1. že Pán Ježíš založil svatou církev obecnou; 2. že v církvi té jest obcování svatých.

Založení a zřízení církve.

Když Pán Ježíš na zemi přebýval, shromáždil okolo sebe společnost věřících, která se nazývala *království Kristovo* aneb *církev Kristova*.

Z počtu věřících vyvolil sobě Pán Ježíš 12 *apoštolů* a 72 *učeníků*. Apoštolé byli představení věřících a učeníci byli pomocníci jejich.

Apoštolům dal Pán Ježíš *touž moc*, jakou sám měl. On jim poručil, aby všude učení jeho kázali, věřícím svátostmi přísluhovali a je zákony svými řídili.

Co Pán Ježíš apoštolům poručil, oni také vykonali, ježto všude kázali a křtili. (30—32.)

Z pokřtěných židů a pohanů stali se takto *křesťané* a jich společnosti nazývaly se *církev křesťanské*.

Jednotlivé církve řídili buď apoštolé anebo *biskupové a kněži*, které apoštolé posvětili a duchovní mocí obdařili.

Biskupové světili zase jiné muže na *kněze a jáhny* a totéž se děje až podnes.

Všecky církve křesťanské řídil *svatý Petr*, jehož Pán Ježíš hlavou apoštolů i věřících učinil a nejvyšší mocí obdařil.

Tuto přednost a nejvyšší moc Petrovu zdědil a posud dědí každý *biskup římský*, který se nazývá *svatý otec* nebo *papež*. Proto také jest hlavou celé *svaté církve obecné*.

Svatá církev obecná jest společnost všech pravověřících křesťanů.

Pravověřící křesťané jsou, kdož pravé učení Kristovo mají, všech jeho svátostí užívají a římského papeže za hlavu svou uznávají.

Pravověřící křesťané nazývají se i *katoličtí křesťané* a církev obecná slove též *církev katolická* nebo *římská*.

Církev katolická jest *pravá církev* Kristova, proto že má známky pravé církve.

Známky pravé církve jsou, že jest: 1. *jedna*; 2. *svatá*; 3. *obecná*; 4. *apoštolská*.

Církev katolická jest také *samospasitelná*, proto že ona jediná má *všecky prostředky*, které nás vedou ku spasení.

Svatých obcování.

Obcováním svatých rozumíme, že všickni *údové* církve s Pánem Ježíšem a vespolek duchovně *spojení* jsou.

Tito údové jsou: 1. věřící na zemi; 2. duše v očištcí; 3. svatí v nebi.

Ono duchovní *spojení vůbec* záleží v tom, že každý úd církve má užitek ze zásluh Pána Ježíše a ostatních údů.

Jest pak i *zvláštní spojení* údův církve a sice: 1. věřících mezi sebou; 2. věřících s dušemi v očištcí; 3. věřících se svatými v nebi.

Věřící na zemi jsou *mezi sebou spojeni*, ježto mají užitek ze mše svaté a svatých svatostí a sobě pomáhají dobrými skutky.

Věřící na zemi jsou *s dušemi v očistci spojeni*, ježto jim pomáhají mší svatou a dobrými skutky, ony pak později za věřící u Boha prosí. (Slavnost dušiček.)

Věřící na zemi jsou *se svatými v nebi spojeni*, ježto je ctí a vzývají, tito pak za věřící u Boha se přimlouvají. (Slavnost všech Svatých.)

Svatým nazýváme, kdo na světě svatě žil a jehož svatost Bůh zázraky potvrdil.

Svaté *ctíme a vzýváme*, proto že přátelé Boží jsou a u Boha za nás prosí.

Ctíme také *obrazy svatých*, proto že představují něco ctihodného, totiž osobu božskou, anděla neb svatého. Tato pocta nevztahuje se na obraz, nýbrž na toho, kdo se obrazem představuje.

Ctíme i *ostatky svatých*, proto že je Bůh sám zázraky oslavil.

Desátý článek víry

zní takto:

Hříchův odpuštění.

Desátý článek víry *nás učí*, že můžeme pro zásluhu Ježíše Krista odpuštění hříchů dojíti.

Odpuštěním hříchů rozumíme, že nám Bůh odpouští hříchy, jakož i tresty těchto hříchů.

Odpuštění hříchů dojíti lze toliko *v církvi katolické*, proto že ona jediná má od Krista moc, hříchy odpouštět.

V církvi katolické mají *biskupové a kněži* moc, hříchy odpouštět.

Hříchové se odpouštějí ve svátosti *křtu* a ve svátosti *pokání*.

Jedenáctý článek víry

zní takto :

Těla vzkříšení.

Jedenáctý článek víry *nás učí*, že v poslední aneb v soudný den těla mrtvých vzkříšena budou.

Tímto *vzkříšením rozumíme*, že Bůh spojí duši každého člověka opět s tělem jeho, načež povstanou lidé z mrtvých.

Lidé povstanou z mrtvých *s těmiž těly*, která za živa měli, aby i těla jejich došla buď odplaty aneb trestu.

Ale *nebudou těla všech stejná*. Jenom těla spravedlivých budou oslavena, jako bylo oslaveno tělo Pána Ježíše.

Dvanáctý článek víry

zní takto :

A život věčný.

Dvanáctý článek víry *nás učí*, že po vzkříšení nastane člověku život věčný.

Bude pak život tento buď *věčně blažený* v nebi, aneb *věčně nešťastný* v pekle.

Apoštolské vyznání víry končíme slovem „*Amen*“, jímžto obyčejně se něco potvrzuje.

Potvrzujeme pak slovem Amen, *že všechno za pravé máme*, co v apoštolském vyznání víry se obsahuje.

O přikázáních.

Abychom došli života věčného v nebi, třeba nám netoliko věřiti, co Bůh zjevil, ale také činiti, což poručil.

Co Bůh poručil, obsaženo jest: 1. v desateru přikázání Božích; 2. v pateru přikázání církevních.

O přikázáních Božích vůbec.

Bůh dal desatero přikázání lidu izraelskému na hoře Sinaji. (27.)

Desatero přikázání Božích jest:

1. *V jediného Boha věřiti budeš.*
2. *Nevezmeš jména Božího nadarmo.*
3. *Pomni, abys den sváteční světil.*
4. *Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.*
5. *Nezabiješ.*
6. *Nesesmilníš.*
7. *Nepokradeš.*
8. *Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.*
9. *Nepožádáš manželky bližního svého.*
10. *Aniž požádáš statku jeho.*

Přikázání Boží jsme povinni zachovávat, proto že tak Pán Ježíš poručil, řka: „Chceš-li do života věčného vejiti, ostříhej přikázání.“

Přikázání Boží můžeme zachovávat, proto že nám Bůh potřebnou milost k tomu dává.

První tři přikázání obsahují povinnosti k Bohu a ostatních sedm povinnosti k bližnímu.

Krátký obsah přikázání Božích nalézáme ve dvou přikázáních lásky.

První přikázání lásky zní: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a ze vši duše své a ze vši mysli své a ze vši síly své.

Druhé přikázání lásky zní: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Bližního milovati jest: bližnímu všecko dobré přátí a dle možnosti činiti.

Kristus Pán *vysvětlil přikázání lásky* k bližnímu těmito slovy: „Všecko cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim.“

O přikázáních Božích zvlášť.

Prvním přikázáním se poroučí: abychom v jediného Boha věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli neb modlili.

Druhým přikázáním se zapovídá: jméno Boží nadarmo bráti, kleti a se dušiti.

Třetím přikázáním se poroučí: abychom v neděli a ve svátek službám Božím obcovali.

Čtvrtým přikázáním se poroučí: aby děti rodiče své a učitele milovaly, ctily, poslouchaly a za ně se modlily.

Dětem, jež toto přikázání zachovávají, slíben jest dlouhý život a štěstí.

Pátým přikázáním se zapovídá: někoho zabiti, bítí, raniti a zvířata trýzniti.

Šestým přikázáním se zapovídá: nestydaté věci mysliti, mluvití a činiti.

Sedmým přikázáním se zapovídá: krásti, cizí věci nevrátiti a škodu činiti.

Osmým přikázáním se zapovídá: lháti, bližního pomlouvati a jej posuzovati.

Devátým a desátým přikázáním se zapovídá: něco žádati, co jiným náleží.

O přikázáních církevních.

Kromě desatera přikázání Božích máme také *patero přikázání církevních.*

Nazývají se přikázání *církevní*, proto že je dali představení církve, totiž papež a biskupové.

Přikázání církevní *jsme povinni zachovávat*, proto že Pán Ježíš přikázal, abychom církve poslouchali.

Pravilť apoštolům: „Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ A jindy řekl: „Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a zjevný hříšník.“

Patero přikázání církevních jest:

1. *Svátky zasvěcené světiti.*

2. *V zasvěcený svátek celé mši svaté pobožně přítomen býti.*

3. *Ustanovené posty zachovávat.*

4. *Nejméně jednou v roce zřízenému knězi se zpovídati a při času velikonočním velebnou svátost oltářní přijímat.*

5. *V zapovězený čas svatebního veselí ndržeti.*

Svátky zasvěcené jsou ony svátky, jež tak světíme, jako neděle. A jsou buď svátky Páně neb svatých.

Při mši svaté proměňuje kněz chléb a víno v tělo a v krev Pána Ježíše a obětuje oboje Otci nebeskému za hříchy naše.

Postem rozumíme buď ujmu v jídle aneb zdržení se masitých pokrmů.

Časem velikonočním rozumíme dobu od středy popelečné až do svátku svaté Trojice.

Časem zapovězeným rozumíme dobu adventní a postní.

O modlitbě.

Přikázání Božích a církevních nelze zachovávat bez milosti Boží. Této pak sobě vyžadujeme *modlitbou*.

O modlitbě vůbec.

Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu a rozmluva s Bohem.

Kdo na Boha toliko myslí, modlí se *v duchu*. Kdo pak s Bohem rozmlouvá, modlí se *ústně*.

Povinni jsme se modliti, proto že nám modlitby třeba jest a Pán Ježíš ji výslovně žádá.

Modlíme se *na čtverý úmysl*:

1. abychom Boha povinně uctili a chválili; (Modlitba chvály.)

2. abychom Bohu za přijatá dobrodiní děkovali; (Modlitba děků.)

3. abychom na Bohu potřebných milostí vyprosili; (Modlitba prosby.)

4. abychom Boha za hříchy své smířili. (Modlitba smíření.)

Máme se modliti *nejprvé o to, co ke cti Boží a k spasení duše slouží a pak teprv o potřeby časné.*

Máme se modliti *za sebe a za ostatní lidi živé i zemřelé, zvláště pak za rodiče a dobrodince.*

Máme se modliti *neustále, ale hlavně ráno a večer, před jídlem a po jídle, při službách Božích, v čas pokušení a nebezpečí smrti.*

Máme se modliti nejen soukromě, nýbrž i *společně*, proto že taková modlitba mocnější jest.

Vlastnosti modlitby.

Aby nám modlitba *prospěla*, dlužno se modliti: 1. ve jménu Ježíše Krista; 2. vroucně; 3. pokorně; 4. důvěrně; 5. vytrvalé.

Ve jménu Ježíše Krista se modlí, kdo na paměti má, že ho Bůh vyslyší toliko pro zásluhy Kristovy.

Vroucně se modlí, kdo nejen pobožná slova říká, ale je také pozorně uvažuje.

Pokorně se modlí, kdo na mysli má, že nehodným a potřebným jest.

Důvěrně se modlí, kdo pevně doufá, že ho Bůh vyslyší.

Vytrvale se modlí, kdo neustává prositi, byť ho Bůh ihned nevyslyšel.

Modlitbou *vyprošujeme* sobě hojně pomoci v potřebách, útěchy v souženích, a ochrany v pokušení.

Někdy Bůh *modlitby naší oslychá*, proto že se buď nedobře modlíme, aneb za věci škodlivé prosíme.

O modlitbě Páně.

Nejkrásnější modlitba jest *Otčenáš*. Nazývá se *modlitbou Páně*, proto že nás jí Kristus Pán naučil.

Zní takto:

Otče náš, jenž jsi na nebesích. 1. Posvět se jméno Tvé. 2. Přijď království Tvé. 3. Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi. 4. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. 5. A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. 6. A nevod' nás v pokušení. 7. Ale zbav nás od zlého. Amen.

Modlitba Páně *obsahuje všechno*, zač modliti se máme.

Sestává z *předmluvy a ze sedmi proseb.*

O předmluvě.

Předmluva zní takto: *Otče náš, jenž jsi na nebesích.*

Těmito slovy *voláme k Bohu*, jenž otcem všech lidí a zvláště otcem naším jest.

Boha nazýváme *otcem* všech lidí, proto že je k obrazu svému stvořil a otcovsky o ně pečuje.

Boha nazýváme otcem *naším*, proto že nás na křtu svatém učinil dítky a dědici svými a spoludědici Kristovými.

Říkáme „*jenž jsi na nebesích*“, proto že Bůh zvláště na nebesích přebývá, kde naň vyvolení patří a v něm se radují.

O třech prvních prosbách Otčenáše.

První prosba zní takto: *Posvět se jméno Tvé.*

První prosbou *žádáme*:

1. aby Bůh všude chválen byl a nikde hříchem zlehčován nebyl;

2. aby hříšníci k Bohu se obrátili a pokání činili.

Druhá prosba zní takto: *Přijď království Tvé.*

Druhou prosbou *žádáme*:

1. aby Bůh království církve své rozšířil;

2. aby nám po smrti království nebeské daroval.

Třetí prosba zní takto: *Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi.*

Třetí prosbou *žádáme*:

1. aby nám Bůh pomáhal, bychom jeho vůli tak plnili, jako ji plní andělé a svatí v nebi;

3. aby od nás odvrátil, co by nám překáželo, jeho vůli čili přikázání zachovávatí.

○ čtyřech posledních prosbách Otčenáše.

Čtvrtá prosba zní takto: *Chléb náš vezdejší dej nám dnes.*

Čtvrtou prosbou *žádáme*:

1. aby nám Bůh udělil, čeho nám třeba k duchovnímu i tělesnému životu;

2. aby od nás odvrátil hlad a všeliký nedostatek.

Pátá prosba zní takto: *Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.*

Pátou prosbou *žádáme*, aby nám Bůh hříchy naše odpustil, jakož i my těm ze srdce odpouštíme, kteří nás urazili.

Šestá prosba zní takto: *A neuvod' nás v pokušení.*

Šestou prosbou *žádáme*:

1. aby Bůh nedopustil, bychom nad síly své byli pokoušeni;

2. aby nám pomocí přispěl, bychom pokušení své překonali.

Sedmá prosba zní takto: *Ale zbav nás od zlého.*

Sedmou prosbou *žádáme*:

1. aby nás Bůh zbavil všeho hříchu, jenž největším a jediným zlem jest;

2. aby od nás odvrátil všeliké nehody, leč by prospívaly k našemu spasení.

O pozdravení andělském.

Katoličtí křesťané připojují obyčejně k modlitbě Páně *pozdravení andělské*.

Pozdravení andělské jest modlitba, kterouž *Marii pannu* ctíme a vzýváme.

Zní takto :

Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou; požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Pozdravení andělské skládá se ze *tří dílů*, ježto jsou: 1. slova anděla Gabriela; 2. slova Alžběty; 3. slova církve.

Slova *anděla Gabriela* jsou: Zdrávas milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.

Slova *Alžběty* jsou: Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.

Slova *církve* jsou: Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Ctíme a vzýváme Marii pannu modlitbou touto, proto že za nás u Boha se přimlouvá a že přimlavy její potřebujeme.

O svátostech.

Modlitbou sobě milosti Boží vyprošujeme, *svátostmi* pak jí nabýváme.

O svátostech vůbec.

Svátost jest znamení zevnější, od Krista Pána ustanovené, kterým nabýváme milosti Boží.

K podstatě svátostí náleží *tři částky*: 1. znamení zevnější, 2. milost Boží, 3. ustanovení Ježíše Krista.

Pán Ježíš ustanovil *sedmero svátostí*; 1. křest, 2. biřmování, 3. svátost oltářní, 4. pokání, 5. poslední pomazání, 6. svěcení kněžstva, 7. stav manželský.

Pán Ježíš ustanovil svaté svátosti, abychom jimi *posvěceni* byli.

Každou svátostí býváme posvěceni, ale *nestejně*. Některou svátostí se nám milost posvěcující *uděluje*, a některou se nám milost ta *roz-množuje*.

Milost posvěcující se nám svátostmi *křtu a pokání* uděluje, ostatními pak rozmnožuje.

Mimo to nabýváme každou svátostí ještě zvláštní *milosti svátostné*.

Svátosti křtu a pokání se nazývají *svátosti mrtvých*, proto že je přijímají duchovně mrtví. Ostatní svátosti se nazývají *svátosti živých*, proto že je přijímají duchovně živí.

Duchovně *mrtev* jest, kdo hřích těžký na sobě má. Duchovně *živ* jest, kdo hříchu těžkého nemá.

Svátosti křtu, biřmování a svěcení kněžstva mohou toliko *jednou přijaty býti*, proto že vtiskují duši znak nezrušitelný.

Znakem nezrušitelným rozumíme zvláštní důstojnost a vznešenost, která duši věčně zůstává.

Svátosti účinkují *z moci Ježíše Krista* a nikoli z moci rozdavače nebo přijímače.

Rozdavačem svátostí jest biskup a kněz. Musí je rozdávat dle úmyslu Kristova a dle řádu církve.

Přijímačem křtu jest člověk ještě nekřtěný a ostatních svátostí toliko křesťan. Musí je přijímat úmyslně a hodně.

Kdo nehodně svátost některou přijímá, dopouští se těžkého hřichu *svatokrádeže*.

O svátosti křtu.

Nejprvnější a nejpotřebnější svátost jest *svatý křest*.

Křest se jmenuje *nejprvnější* svátost, poněvadž prvé pokřtěni býti musíme, nežli jinou svátost přijati můžeme.

Křest se jmenuje *nejpotřebnější* svátost, poněvadž beze křtu záden spasení dojíti nemůže.

Křest jest svátost, ve které člověk vodou a slovem Božím od hřichu dědičného i od všelikých skutečných hřichů očištěn a posvěcen bývá.

Křest *svatý ustanovil* Pán Ježíš, když apoštolům pravil: „Jdouce učte vsecky národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.“

Křest *svatý má toto znamení zevnější*: Kněz leje křtenci vodu třikráte na hlavu, říkáje při tom: „Já tě křtím ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.“

Křtem svatým nabýváme těchto *milostí*:

1. odpouští se nám hřích dědičný a hřích osobní;
2. promíjí se nám trest věčný a tresty časné;
3. uděluje se nám milost posvěcující;
4. vtiskuje se nám znak dítek Božích a údů církve.

V čas potřeby *může* každý člověk *křtíti*; ale kromě potřeby mohou toliko biskupové a kněží a někdy také jáhnové křtíti.

Kdo křtí, musí *trojí věci* šetřiti:

1. musí míti úmysl, že tak pokřtí, jak Pán Ježíš tomu chce;
2. musí na křtěnce přirozenou vodu líti;
3. musí při tom říkati: „Já tě křtím ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.“

Při křtu svatém uzavírá Bůh se křtěncem *úmluvu*. Bůh mu slibuje život věčný; křtěncem pak slibuje, že se odříká ďábla a skutků jeho a že chce v Boha trojjediného věřiti a přikázání jeho zachovávat. Slib tento slove *slib křestní*.

Při křtu dítěte slibují místo něho *kmotrové*. Mají pečovati, aby křtěncem ve sv. náboženství dobře vyučen byl.

Křest vody může *nahražen* býti: 1. křtem žádosti, 2. křtem krve.

Křtu žádosti dochází, kdo křtu upřímně ač marně si žádá a Boha dokonale miluje.

Křtu krve dochází, kdo krev a život svůj pro Boha a víru obětuje.

O svátosti biřmování.

Biřmování jest svátost, ve které křestan svatým křížmem a slovem Božím od Ducha svatého posilněn bývá, aby víru svou stále vyznával a podle ní živ byl.

Biřmování ustanovil Pán Ježíš, proto že apoštolé biřmovali, což by nebyli činili bez rozkazu jeho.

Biřmování má toto *znamení zevnější*. Biskup klade ruce na biřmovance a maže ho sv. křížmem, říká při tom: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížmem spasení ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.“

Biřmováním nabýváme těchto *milostí*:

1. rozmnožuje se nám milost posvěcující;
2. udělují se nám dary Ducha svatého;
3. vtiskuje se nám znak bojovníků Kristových.

Darové Ducha svatého jsou: 1. dar moudrosti, 2. rozumu, 3. rady, 4. síly, 5. umění, 6. pobožnosti, 7. bázně Boží.

Biřmovati mohou toliko biskupové a někdy s povolením papežovým i kněži.

Od biřmovance *se žádá*:

1. aby o víře a zvláště o svátosti této dobře poučen byl.

2. aby dříve dobře se zpovídal a svátost oltářní přijal;

3. aby mimo to i dobrými skutky se připravil.

Také k sv. biřmování berou se *kmotrové*. Mají pečovati, aby biřmovanec víru svou vyznával a podle ní živ byl.

Biřmování *není sice nevyhnutelně potřebno*, ale prohřešil by se, kdo by ho zúmyslně nepřijal.

O nejsvětější svátosti oltářní.

Nejsvětější svátost oltářní jest pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista ve způsobách chleba a vína.

Spůsobami rozumíme podobu, barvu, chuť a vůni chleba a vína. Chléb takový jmenuje se hostie.

Tato svátost nazývá se *nejsvětější svátost*, proto že samého Pána Ježíše obsahuje.

Nazývá se také svátost *oltářní*, proto že se na oltáři koná a chová.

Svátost oltářní ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři, když chléb a víno v tělo a krev svou proměnil a apoštolům podával.

Vzaltě chléb a kalich s vínem, požehnal oboje a řekl nad chlebem: „Totot jest tělo mé“ a nad kalichem: „Totot jest krev má.“ I dal pak oboje apoštolům požívatí.

Svátost oltářní má *znamení zevnější*, totiž spůsoby chleba a vína a slova Kristova: Totot jest tělo mé; tatot jest krev má.

Svátostí oltářní nabýváme největší *milosti*, proto že v ní sám Pán Ježíš přítomen jest.

Pán Ježíš jest ve svátosti oltářní přítomen jako *Bůh a člověk, s tělem i s duší*. Proto se mu sluší klaněti.

Pán Ježíš jest celý přítomen *i ve způsobě chleba i ve způsobě vína*. Ve způsobě chleba totiž jest živé tělo Pána Ježíše a tedy i krev jeho. Ve způsobě vína pak jest živá krev Pána Ježíše a tedy i tělo jeho.

Pán Ježíš jest nerozdílně přítomen *i v každé částce* té které spůsoby. Proto přijímá celého Pána Ježíše, kdo požívá třeba jen částku té spůsoby.

Pán Ježíš *zůstává přítomen*, dokud spůsoby chleba a vína se nezmění.

Pán Ježíš jest přítomen ve svátosti oltářní: 1. aby za nás *při mši svaté* se obětoval: 2. aby nám *při sv. přijímání* pokrmem byl.

O oběti mše svaté.

Oběť jest dar, který se Bohu na znamení úcty přináší.

Již v starém zákoně *obětovalo se Bohu*. On sám pak nařídil skrze Mojžíše rozličné oběti. (29.)

Tyto oběti *přestaly v novém zákoně*, proto že byly toliko předobrazem oběti kříže.

Tuto oběť dokonalou *přinesl Pán Ježíš*, když sama sebe za nás na kříži obětoval.

Aby pak oběť kříže *stále se obnovovala* a účinky její nám přivlastnovaly, ustanovil Pán Ježíš oběť mše svaté.

Mše svatá jest oběť nového zákona, při nížto se Pán Ježíš ve způsobě chleba a vína Otcí nebeskému darem přináší.

Mše svatá jest *táž oběť* a má touž cenu, jako oběť kříže, proto že se při ní týž Pán Ježíš obětuje.

Obětuje se však *spůsobem rozdílným*. Na kříži obětoval se krvavě, viditelně a jednou toliko; při mši svaté pak obětuje se nekrvavě, neviditelně a ustavičně.

Ačkoli se při mši svaté Pán Ježíš sám obětuje, *koná přece tuto oběť kněz* viditelně dle ustanovení jeho.

Pán Ježíš *ustanovil mši svatou* při poslední večeři, když apoštolům přikázal, aby chléb a víno v tělo a v krev jeho proměňovali a je Bohu obětovali.

Pravil apoštolům, proměniv chléb a víno: „*To číňte na mou památku!*“ I činili tak apoštolé a posud tak činí jich nástupci biskupové a kněží.

Kněz koná oběť mše svaté *na čtverý úmysl*:

1. aby Boha povinně uctil a chválil; (Oběť chvály.)

2. aby Bohu za přijatá dobrodiní děkoval;
(Oběť díků.)

3. aby na Bohu potřebných milostí vyprosil;
(Oběť prosby.)

4. aby Boha za hříchy smířil. (Oběť smíření).

Mše svatá se může obětovati *toliko Bohu*.
Koná se však i na památku a ke cti svatých.

Mše svatá se obětuje *za živé i za mrtvé*, kteří
v jednotě církve katolické se nacházejí.

Mše svatá *prospívá všem údům církve*, proto
že se všem přivlastňují účinky smrti Pána Ježíše.

Mše svatá však *prospívá zvláště tomu*: 1. kdo
ji obětuje; 2. za koho se obětuje; 3. kdo jí dobře
obcuje.

Při mši svaté *nabýváme těchto zvláštních milostí*:
1. rozmnožuje se nám milost posvěcující; 2. odpouštějí se
nám hříchy všední a tresty časné; 3. uděluje se nám pomoc
v potřebách těla i duše.

Máme mši svaté *pobožně obcovati* a žádného
hlavního dílu nezanedbati.

Hlavní dílové mše svaté jsou: evangelium,
obětování, pozdvihování a přijímání.

Při evangeliu čte kněz část písma svatého o životě
aneb o učení Kristovu. Máme tu povstati a svatým křížem
se žehnati na znamení, že učení Kristova si vážíme a dle
něho se zachováme.

Při obětování žehná a obětuje kněz chléb a víno.
Máme tu Bohu se obětovati, totiž jemu své myšlení, řeči
a skutky věnovati.

Při pozdvihování proměňuje kněz chléb a víno v tělo
a v krev Pána Ježíše, říká slova jeho. Máme tu Pánu
Ježíši se klaněti a hříchů želeť říkajíce: „O Ježíši, v tebe
věřím, v tebe doufám, tebe miluji a hříchů svých lituji.“

Při přijímání požívá kněz tělo a krev Páně. Máme
tu po hodném přijímání toužiti a říkati: „O Pane, nejsem
hođen, abys vešel pod střechu mou, ale *toliko rci slovem*
a uzdravena bude duše má.“

O svatém přijímání.

Svaté přijímání jest skutečné požívání svátosti oltářní čili těla a krve Páně.

Hodným přijímáním nabýváme těchto milostí: 1. rozmnožuje se nám milost posvěcující; 2. odpouštějí se nám hříchy všední; 3. oslabují se v nás žádosti zlé; 4. posiluje se duše naše k boji.

Chceme-li svátost oltářní *hodně* přijati, třeba nám k tomu dobře se *připraviti*.

Příprava k hodnému přijímání jest dvojí: jedna se týká *těla* a druhá *duše*.

Příprava těla žádá, abychom *lačni* zůstali, *slušně oděni* byli a co *nejuctivěji* přijímali.

Příprava duše žádá, abychom *čisté svědomí* a *pobožné srdce* měli.

Čisté svědomí má, kdo aspoň bez těžkých hříchů jest. Kdo by přijímal, maje těžkých hříchů, dopustil by se nového hříchu svatokrádeže.

Abychom s čistým svědomím přijímali, třeba nám dříve *dobře se zpovídati*. Kdo by pak před přijímáním ještě na hřích těžký se upamatoval, bylo by mu *zpověď opakovati*.

Pobožné srdce má: 1. kdo víru, naději a lásku vzbuzuje; 2. kdo Pánu Ježíši ve svátosti oltářní se klaní; 3. kdo sobě vděčně smrt jeho připomíná.

Když *před přijímáním* konfiteor čili obecná zpověď se říká, máme ještě jednou hříchů svých želeti. A když nás kněz žehná, máme sv. křížem se požehnati.

Když kněz svatou *hostii lidu ukazuje*, máme se jí pokorně klaněti a třikráte v prsa bítí, pokaždé říkajíce: „Pane nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.“

Při přijímání svaté hostie hlavu zdviháme, ústa slušně otvíráme, jazyk na dolejší ret klademe a bílé roucho aneb modlitebnou knihu před sebou držíme, by snad částička svaté hostie na zem nepadla.

Svatou hostii *požíváme*, aniž bychom ji žvýkali aneb v ústech nad potřebu zdržovali. Stane-li se však, že v ústech se přilepí, máme ji odloupnouti jazykem a nikoli prstem.

Po svatém přijímání máme:

1. Kristu Ježíši v pokoře se *klaněti* a jemu *děkovati*, že k nám přijíti ráčil;

2. jemu všechny potřeby duše i těla *pověděti* a jej spolu *prositi*, aby milostí svou stále v nás přebýval;

3. jemu s tělem i s duší se *obětovati* a dobrá předsevzetí svá *obnoviti*.

O svátosti pokání.

Pokání jest svátost, ve které kněz na místě Božím hříšníkovi hříchy odpouští, když jich srdečně lituje, z nich skroušeně se zpovídá a za ně dosti učiniti chce.

Svátost pokání ustanovil Pán Ježíš, když apoštolům pravil: „Přijměte Ducha svatého! Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.“

Svátost pokání má toto *znamení zevnější*: Hříšník se skroušeně zpovídá, a kněz mu odpouští hříchy řka: „Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Svátostí pokání nabýváme těchto *milostí*:

1. odpouštějí se nám hříchy osobní;

2. promíjí se nám trest věčný;

3. uděluje se nám milost posvěcující;

4. navrácuje se nám pokoj svědomí.

Svátosti pokání *jest třeba* všem, kteří po křtu svatém těžce zhřešili.

Každý hřích, i nejtěžší, může ve svátosti pokání odpuštěn býti.

Ke svátosti pokání náleží *tři částky*: 1. lítost; 2. zpověď; 3. dostiučinění.

○ lítosti.

Lítost jest bolest duše, že jsme Boha urazili, a ošklivost nad hříchem spáchaným, spolu s pravým úmyslem, nikdy více nehřešiti.

Lítosti *jest nevyhnutelně třeba*, proto že bez ní nelze dojíti odpuštění hříchů.

Lítost musí býti: 1. *vnitřná*, 2. *všeobecná*, 3. *nade všecko*, 4. *nadpřirozená*.

Lítost *vnitřnou* má, kdo v duši toho želí, že Boha rozhněval.

Lítost *všeobecnou* má, kdo želí všech hříchů svých, ani jediného nevyjímaje.

Lítost *nade všecko* má, kdo více želí, že Boha urazil, než kdyby byl všecko na světě ztratil.

Lítost *nadpřirozenou* má, kdo hříchů svých želí z příčin nadpřirozených, že totiž nebe ztratil a peklo zasloužil, aneb že rozhněval Boha, nejvyšší dobro.

Kdo by hříchů svých jen proto litoval, že mu z nich *hanba nebo škoda* pošla, nemohl by dojíti odpuštění hříchů.

Lítost *nadpřirozená* bývá buď *nedokonalá* aneb *dokonalá*.

Lítost *nedokonalou* má, kdo hříchů svých hlavně proto želí, že jimi nebe ztratil a peklo zasloužil.

Tato lítost pochází více *z bázně* před Bohem, nežli z lásky k Bohu. Jí docházíme sice odpuštění hříchů, *když se zpovídáme*; ale máme se přičinit, abychom také dokonale litovali.

Lítost *dokonalou* má, kdo hříchů svých hlavně proto želí, že jimi rozhněval Boha, nejvýš dobroživého a lásky nejhodnějšího.

Tato lítost pochází *z lásky* k Bohu. Jí docházíme odpuštění hříchů i tenkrát, *když se nemůžeme zpovídati*, ač toho toužebně žádáme.

Lítost dokonalou má člověk *častěji* vzbuzovati; obzvláště: 1. když se dopustil hříchu těžkého a nemůže se zpovídati; 2. když jest v nebezpečství smrti.

Kdo lítost dokonalou *vzbuditi chce*, musí: 1. Boha za dar pravé lítosti prositi; 2. dobře uvážiti, že samého Boha urazil.

K lítosti náleží podstatně *pravý úmysl*.

O pravém úmyslu.

Pravý úmysl jest upřímná vůle, život svůj polepšiti a nikdy více nehřešiti.

Kdo pravý úmysl má, *musí sobě umíniti*:

1. že se bude varovati všech hříchů, i všech příležitostí a nebezpečství ke hříchu;

2. že bude odpírati každé náklonnosti ke hříchu a užívati potřebných k tomu prostředků;

3. že napraví, koho hříchem pohoršil a komu na statku neb na cti uškodil;

4. že odpustí ze srdce všem nepřátelům a protivníkům svým;

5. že bude bedlivě plniti všecky povinnosti stavu svého.

O zpovědi.

Zpověď jest vyznání hříchů, které hříšník činí zpovědníkovi, aby od něho rozhřešení dosáhl.

Zpovědi jest *nevyhnutelně třeba*, proto bez ní nemohl by kněz rozsouditi, zasluhuje-li hříšník rozhřešení čili nic.

Zpověď slove *generální*, jestliže se při ní opakují všechny předešlé zpovědi, neb aspoň více jich. Kdo však ji vykonati chce, poradiž se dříve se svým zpovědníkem.

Abý zpověď *platna byla*, musí se hříšník zpovídati: 1. skroušeně, 2. upřímně, 3. úplně.

Skroušeně se zpovídá, kdo se vyznává z hříchů svých s pravou lítostí a pokorou.

Upřímně se zpovídá, kdo se vyznává z hříchů svých tak, jako by Bohu samému se vyznával.

Úplně se zpovídá, kdo se vyznává aspoň ze všech těžkých hříchů, které po bedlivém zpytování na paměti má.

U každého hřichu těžkého musí kajicník také udati, *kolikrát* asi hřích ten se stal a byl-li jakou *okolností* zvětšen anebo proměněn. Nikdy však nemá kajicník jmenovati osob spoluvinných, aniž udávati, co by bližnímu na cti škodilo.

Kdo hřích těžký *proti své vůli* zapomene, zpovídá se platně; musí však ze hřichu toho při budoucí zpovědi se vyznati.

Kdo však hřích těžký *z přílišné nedbalosti* zapomene aneb *úmyslně* zamlčí, zpovídá se neplatně a svatokrádežně.

Takový hříšník jest *povinen* :

1. vyznati, v kolika zpovědích hřích onen zamlčel;

2. opakovati ony zpovědi, které byly neplatny;

3. udati, přijal-li v tom stavu i jiné svátosti.

Ze všedních hříchů se zpovídati nejsme povinni. Jest však radno tak učiniti, proto že můžeme snadno těžký hřích za všední považovati.

Při zpovědi nemáme se *ani styděti ani báti*:

1. proto že jsme se nestyděli před Bohem vševědoucím hřešiti, aniž se báli, od něho věčně zavržení býti;

2. proto že lépe jest, hříchy své soukromě knězi vyznati, než v nich nepokojně žiti, nešťastně umřiti a při soudu posledním pro ně před celým světem zahanbenu býti;

3. proto že zpovědník svých vlastních křehkostí sobě vědom jest a tudy s hříšníkem útrpnost má;

4. proto že zpovědník ničeho nezjeví, ježto by těžce zhřešil a časně i věčně trestán byl.

Při zpovědi máme mluvíti *počestně a zřetelně*, ale takovým hlasem, aby nás jen zpovědník slyšel. Kdo by něco z cizí zpovědi slyšel, jest povinen to zatajiti.

Když se zpovídáme, děláme kříž a pravíme:

Prosím vás, ctihodný otče, za svaté požehnání, abych se z hříchů svých dobře vyzpovídati mohl.

Já bídný hříšník zpovídám a vyznávám se Bohu všemohoucímu, Marii jeho důstojné matce, všem milým svatým a vám, otče duchovní, na místě Božím, že jsem . . . Pána Boha těmito hříchy rozhněval:

Na to říkáme hříchy a končíme zpověď takto:

Těchto hříchů svých, i všech jiných, na které jsem se snad neupamatoval, srdečně lituji, proto že jsem jimi Boha, jehož nade vše miluji, urazil a rozhněval. Mním opravdu nikdy více nehřešiti a všeliké příležitosti ke hříchu se varovati. Prosím vás, ctihodný otče, za kněžské rozhřešení a za spásitelné pokání.

Po svaté zpovědi máme na slova zpovědníkova pozor dáti a když nás rozhřešuje, v prsa se bítí a hříchů svých litovati.

O dostiučinění.

Dostiučiněním rozumíme ony skutky kající, které zpovědník hříšníkovi ukládá.

Dostiučinění jest *nevyhnutelně třeba*, proto že bez něho by svátost pokání neúplna byla.

Dostiučinění nazýváme též *pokáním*.

Obyčejně se ukládá za pokání *modlitba, půst a almužna*.

Uložené pokání *máme vykonati*: 1. pokorným srdcem; 2. věrně jak uloženo jest; 2. bez odkladu, co nejdříve možná.

Komu se uložené pokání zdá *obtížným býti*, má uvážit, že mnohem větších trestů zaslужuje. Kdo však vidí, že by je *nemohl vykonati*, má to zpovědníkovi slušně oznámiti.

Kromě uložného pokání máme také *dobrovolné skutky kající konati*:

1. abychom zásluh Kristových účastnými se stali;
2. abychom větších trestů Božích se uchránili.

Tyto tresty časné *nám ukládá Bůh*, abychom hříchy své odkáli. Proto je máme trpělivě snášeti a o získání *odpuštěk* se přičiniti, jimiž ony tresty se promíjí.

O odpustcích.

Odpustky jsou odpuštění časných trestů, které bychom v tomto životě anebo v očistci trpěti měli.

Odpustky jsou buď *plnomocné* anebo *nepplnomocné*.

Odpustky jsou *plnomocné*, když se nám odpuštějí všechny časné tresty, jichžto jsme zasloužili.

Odpustky jsou *nepplnomocné*, když se nám odpuštějí jenom částka oněch časných trestů.

Odpustky *uděluje* papež věřícím celé církve, a biskupové věřícím svých biskupství neb diecesí.

O odpustcích *věříme*:

1. že Kristus dal církvi moc, odpustky udělovati;
2. že nám spasitelno jest, odpustky získati;
3. že je můžeme i dušem v očištku přivlastniti.

Církev *uděluje* odpustky: 1. aby nedostatky našeho pokání doplnila; 2. aby nás k pravé kajicnosti povzbudila; 3. aby horlivost naši v kajících skutcích odměnila.

Kdo odpustků *dojiti chce*, musí: 1. ve stavu milosti Boží býti; 2. předepsané výminky vyplniti.

O přípravě ke svátosti pokání.

Chceme-li ke svátosti pokání *se připraviti*, třeba nám dříve svědomí zpytovati.

Svědomí zpytovati jest, hříchy své sobě připomínati.

Abychom na hříchy své sobě zpomněli, máme přede vším *Ducha svatého prositi*, by nám hříchy ty poznati dal

Při zpytování máme se upamatovati *vůbec*:

1. kdy jsme posledně se zpovídali a jak jsme svatou zpověď vykonali;
2. jakými myšlenkami, řečmi neb skutky jsme se nejvíce prohřešili.

Kdo hříchu smrtelného se dopustil, musí se upamatovati i na *počet a okolnosti* téhož hříchu.

Při zpytování máme se upamatovati *obzvláště*:

1. zdali jsme proti přikázáním Božím a církevním jednali;
2. zdali jsme hříchů vlastních aneb i cizích se dopustili.

Mezi vlastními hříchy jest *sedmero hlavních hříchů*:

1. pýcha, 2. lakomství, 3. smilstvo, 4. závist, 5. obžerství, 6. hněv, 7. lenost.

Cizích hříchů jest devatero: 1. ke hřichu raditi, 2. hřichu veleti, 3. ke hřichu ponoukati, 4. ke hřichu svoliti, 5. hřich tajiti, 6. hřichu netrestati, 7. hřich vychvalovati, 8. ve hřichu podíl míti, 9. hřichu hájiti.

Máme svědomí *co nejbedlivěji zpytovati*. Kdo nedbale zpytuje, hřeší, poněvadž se v nebezpečí vydává, že některý těžký hřich zapomene.

Zpytující svědomí tažme se asi takto:

Kdy jsem se posledně zpovídal? Jak jsem onu svatou zpověď vykonal?

Jakými myšlenkami zlými jsem se nejvíce obíral? Kterého skutku zlého jsem se nejčastěji dopustil?

Modlíval jsem se? — Nebral jsem jména Božího nadarmo? Neklel jsem? Nedušil se? — Byl jsem v neděli a ve svátek mši svaté přítomen? — Ctil a poslouchal jsem rodiče a učitele? — Nebil jsem koho a netrýznil zvířat? — Nečinil jsem co hanebného? — Neukradl jsem co komu? Vrátil jsem nalezenou věc? Neučinil jsem škody? — Nelhal jsem? Nepomlouval jsem bližního? Neuposuzoval ho? — Nežádal jsem věcí cizích? — Zachoval jsem ustanovené posty?

Nebyl jsem pyšný, lakomý, nestydatý, závistivý, nestřídmý, hněvivý, lenivý? — Neradil jsem komu ke hřichu? Neponoukal jsem ho k němu? Netajil jsem jeho hřichu?

O svátosti posledního pomazání.

Poslední pomazání jest svátost, ve které nemocný svatým olejem a modlitbou kněžskou nabývá milosti Boží k prospěchu duše a častěji také i těla.

Jmenuje se *poslední pomazání*, poněvadž mezi vším pomazáním, které Pán Ježíš církvi své poručil, obyčejně naposledy se uděluje.

Jmenuje se také pomazání *nemocných*, poněvadž tuto svátost přijímají dospělí věřící, kteříž těžce onemocněli.

Poslední pomazání *můžeme přijati* kolikrátkoli jsme těžce onemocněli; ale v téže nemoci jen jednou.

Poslední pomazání *ustanovil* Pán Ježíš, proto že apoštol Jakub k přijetí svátosti té napomínal, což by nebyl činil bez rozkazu Páně.

Poslední pomazání má toto *znamení zevnější*: Kněz maže nemocného na očích, uších, nose, ústech, rukou a nohou, říká při tom: „Skrze toto svaté pomazání a své nestihlé milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoli jsi zavinil zrakem, sluchem, čichem, chutí, hmatem aneb chůzí.“

Posledním pomazáním nabývá nemocný těchto *milostí*:

1. rozmnožuje se mu milost posvěcující;
2. uzdravuje se, jest-li to k jeho spasení;
3. polehčuje se mu v bolestech a posiluje se v pokušení;
4. odpouští se mu hříchy, z kterých se nemohl zpovídati.

Od nemocného *se žádá*:

1. aby dříve dobře se zpovídal, a nemůže-li, aspoň dokonale hříchů svých litoval;
2. aby víru a naději v Boha vzbudil a do vůle jeho docela se odevzdal.

Poslední pomazání, není sice nevyhnutelně potřebno, ale *nemá býti zanedbáno* pro ony milosti, jichžto nemocný jím nabývá.

O svátosti svěcení kněžstva.

Svěcení kněžstva jest svátost, ve které svěcenci modlitbou a vzkládáním rukou biskupových nabývají duchovní moci a zvláštní milosti, aby úřad svůj řádně a náležitě konali.

Duchovní *moc kněží* záleží v tom:

1. že mohou obět mše svaté konati;
2. že mohou věřícím svátostmi přísluhovati;

3. že mohou služby Boží konati, osoby a věci zehnatí a věřící řídití.

Svěcení kněžstva *ustanovil* Pán Ježíš, proto že sám apoštoly kněžími učinil a jim moc udělil, i jiné světiti.

Svěcení kněžstva má toto *znamení zevnější*: Biskup klade ruce na svěcence, modlí se nad nimi a podává jim posvátné nádoby.

Svěcením kněžstva nabývají svěcenci těchto *milostí*:

1. rozmnožuje se jim milost posvěcující;
2. dostává se jim spůsoblosti a pomoci ke službě duchovní;
3. vtiskuje se jim znak služebníkův a náměstků Kristových.

Na kněžství *mohou světiti* toliko biskupové, proto že jsou řádní nástupcové svatých apoštolů.

Na kněžství *bývají posvěceni* toliko mužové, kteří potřebnými vědomosti, dobrými mravy a chvalnou pověstí vykázati se mohou.

O svátosti stavu manželského.

Stav manželský jest svátost, kterou se řádný a nerozlučný sňatek muže a ženy posvěcuje, aby oba nabyli potřebných milostí k životu manželskému.

Sňatek manželský jest *řádny* když ho snoubenci po zákonu Pána Ježíše a dle řádu církve uzavírají.

Sňatek manželský slove *nerozlučný*, proto že z ustanovení Božího nemůže leč smrtí rozloučen býti.

Bůh sice již v ráji stav manželský ustanovil; ale Pán Ježíš jej posvětil a *na svátost povýšil*, o čemž patrně svědčí apoštol Pavel.

Svátost manželství má toto *znamení zevnější*: Snoubenci osvědčují řádem od církve ustanoveným, že v stav manželský vstupují.

Manželstvím nabývají snoubenci těchto *milostí*:

1. rozmnožuje se jim milost posvěcující;
2. dostává se jim pomoci, aby spolu svorně a věrně až do smrti setrvali a děti své ke cti Boží vychovali.

Církev žádá od snoubenců:

1. aby mezi nimi žádné překážky nebylo;
2. aby dříve dobře se zpovídali a svátost oltářní přijali;
3. aby sňatek manželský u přítomnosti dvou svědků a před svým duchovním pastýřem uzavřeli a od něho požehnání byli.

Modlitby.

Modlitba ranní.

Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.
Amen.

O Bože můj! Všecko co dnes mysliti, mluviti a konati budu, obětuji k tvé cti a chvále a k spasení duše své.

Klaním se ti co nejuctivěji jako nejvyššímu Pánu svému. Děkuji ti co nejsrdečněji za všechna dobrodiní tvá. Prosím tě co nejpokorněji o milost tvou, abych i dnes mohl hříchu se uchrániti a přikázání tvá plniti. Amen.

(Otčenáš. Zdrávas. Věřím.)

Modlitba k andělu strážnému.

Anděle Boží, strážce můj, rač vždycky být ochrance můj; mne spravuj a napravuj, ke všemu dobrému mne vzbuzuj, ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj; tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dám, a v tom svatém obcování ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně chválím Boha ustavičně. Amen.

Modlitba k Panně Marii.

Zdrávas Královno, matko milosrdenství, živote, sladkosti a naděje naše buď zdráva! K tobě voláme vyhnaní synové Evy. K tobě vzdycháme lkající

a plačící v tomto slzavém údolí. Protož Orodovnice naše obrať k nám své milosrdné oči. A Ježíše, který jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž. Ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko! Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Všemohoucí věčný Bože! jenž jsi tělo a duši blahoslavené Panny a Matky Marie za hodný přibyték Syna svého skrze přičinění Ducha svatého připravití ráčil, propůjč nám milosti, abychom její památku radostně konajíce, skrze orodování její od všelikého přítomného zlého, i od věčné smrti kdysi vysvobozeni byli. Skrze Ježíše Krista Pána našeho. Amen.

Modlitba večerní.

Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen.

O Bože můj! Děkuji ti co nejsrdečněji za všecka dobrodiní, která jsi mi dnes prokázal, i za všecko utrpení, které jsem s pomocí tvou přestál.

Děkuji ti zvláště za ony dary, které jsi mi rodiči můjmi, učiteli a dobrodinci udělil. Rač je v milosti své zachovati a jim všelikou péči o mne časné i věčně odměniti.

Vím však, Pane nejlaskavější, že nehoden jsem pro hříchy své, abys mne vyslyšel. Protož odpusť mi tyto hříchy a poklesky mé.

Vzbuzení lítosti.

O Bože můj! Srdečně lituji všech hříchů svých nejen proto, že jsem jimi nebe ztratil a peklo zasloužil, nýbrž hlavně proto, že jsem urazil

tebe, svého nejlaskavějšího Otce a svého největšího dobrodince, jehož nade vše miluji. Mním upřímně, život svůj polepšiti a raději umřiti, nežli tebe opět uraziti. Dej mi milost, abych předsevzetí to vyplnil. O to tě žádám skrze zásluhu Syna tvého Ježíše Krista.

(Otče náš. Zdrávas. Věřím. Anděle Boží. Zdrávas Královno.)

Modlitba před spaním.

Ježíši s Marií matkou tvou, tělo vám poroučím i duši svou; přijmětež obojí v ochranu svou. Ježíši, já jsem tvůj, ty jsi můj; ve spánku chraň mne a opatruj.

Modlitba o klekání.

Anděl Páně přinesl Panně Marii poselství a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas.

I řekla Maria: Ejhle děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého. Zdrávas.

A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Zdrávas.

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Vylej, o Pane, tě žádáme, milost svou do srdcí našich, abychom my, jenž jsme skrze andělské zvěstování vtělení Syna tvého poznali, skrze umučení a kříž jeho k slavnému vzkříšení kdysi přivedeni byli. Skrze téhož Ježíše Krista Pána našeho. Amen.

Modlitba při navštívení chrámu Páně.

Vcházeje do chrámu, řekni: Pochválena budiž bez přestání nejsvětější svátost oltářní. O Bože, chci zde pobožně se modliti, abych se hodným stal milosti tvé.

Odcházeje z chrámu, řekni: „Pochválena budiž bez přestání nejsvětější svátost oltářní. O Bože, provázej mne milostí svou po všech cestách života mého. Amen.

Modlitba ve škole.

Před vyučováním: O Bože, kterýž jsi srdce věřících osvěcením Ducha svatého vyučil, dejž mi v témž Duchu pravé věci smýšleti a z jeho potěšování vždycky se radovati.

Po vyučování: Děkuji ti, o Bože, za všelike dobré naučení, jehož se mi nyní dostalo. Dejž, aby mi k blaženosti časné a věčné prospívalo a odměň rodičům a učitelům, kteříž k dobru mému přispívají.

Modlitba při stole.

Před jídlem: Požehnej nás, Hospodine, i tyto dary své, které budeme požívati ze štědrosti tvé. Otče náš. Zdrávas.

Po jídle: Přijmiž, Hospodine, vroucí díky naše za všechny dary své a odplacť životem věčným těm, kdož dobře nám činí pro jméno tvé. Otče náš. Zdrávas.

Vzbuzení tři božských ctností.

O Bože můj! Věřím v tebe! Věřím pevně, co mi svou svatou katolickou církví věřiti ukládáš, proto že ty's to zjeviti ráčil, jenž věčná a neomylná pravda jsi.

O Bože můj! Doufám v tebe! Doufám od tebe život věčný a všecko, co k němu potřebno jest, proto že ty's to přislíbili ráčil, jenž všemohoucí, milosrdný a věrný jsi.

O Bože můj! Miluji tě! Miluji tě z celého srdce nade všecko, proto že nejlepším otcem a lásky nejhodnějším dobrem jsi. Z lásky k tobě chci i bližního svého jako sebe sama milovati.

Obnovení slibu křestního.

O Bože můj! Přijmiž mé nejvřelejší díky za všechny dary a milosti, ježto jsi mi na křtu svatém uděliti ráčil. Lituji srdečně, že jsem milostí tvých posud náležitě neužíval; avšak od této chvíle chci všemožně nahraditi, co jsem obmeškal.

Věřím v Boha Otce, všemohoucího stvořitele nebe i země. Věřím v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, narozeného a ukřižovaného. Věřím v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, hříchův odpuštění, těla z mrtvých vzkříšení a život věčný. V této svaté víře chci s pomocí Boží žíti a umříti. Odříkám se zlého ducha, i všech skutků jeho, i vši pýchy jeho. O Bože! Dej mi milost, abych, co jsem na křtu svatém přislíbil a nyní opět přislubuji, věrně plnil, a tak dosáhl života věčného.

Růženec radostný.

Úvod. 1. Kterýž v nás víru rozmnožiti račiž. 2. Kterýž v nás naději posilniti račiž. 3. Kterýž v nás lásku roznítiti račiž.

Tajemství. 1. Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala. 2. Kterého jsi, Panno, k Alžbětě nesla.

3. Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila. 4. Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala. 5. Kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

Růženec bolestný.

Úvod. 1. Kterýž rozum náš osvítiti račiž. 2. Kterýž vůli naši napraviti račiž. 3. Kterýž paměť naši posilovati račiž.

Tajemství. 1. Který za nás krví se potil. 2. Který za nás bičován byl. 3. Který za nás trním korunován byl. 4. Který za nás těžký kříž nesl. 5. Který za nás ukřižován byl.

Růženec slavný.

Úvod. 1. Kterýž myšlení naše pořádati račiž. 2. Kterýž slova naše řídití račiž. 3. Kterýž skutky naše spravovati račiž.

Tajemství. 1. Který z mrtvých vstal. 1. Který na nebe vstoupil. 3. Který Ducha svatého seslal. 4. Který tě, Panno, na nebe přijal. 5. Který tě, Panno, na nebi korunoval.

Obsah.

Stránka.

Úvod	3
----------------	---

O apoštolském vyznání víry.

První článek víry.	
O Bohu a jeho vlastnostech	4
O třech Božských osobách	5
Stvoření světa. Prozřetelnost Boží	5
Stvoření andělů a pád některých	6
Stvoření prvních lidí. Přednosti člověka	6
Stav prvních lidí a jich povolání	7
Pád prvních lidí. Hřích prvotný	8
Následky hřichu prvotného	8
Zaslíbení Vykupitele	9
Druhý článek víry	10
Třetí článek víry	11
Čtvrtý článek víry	13
Patý článek víry	14
Šestý článek víry	15
Sedmý článek víry	15
Osmý článek víry	16
Devátý článek víry.	
Založení a zřízení církve	17
Svatých obcování	18
Desátý článek víry	19
Jedenáctý článek víry	20
Dvanáctý článek víry	20

O přikázáních.

O přikázáních Božích vůbec	21
O přikázáních Božích zvlášť	22
O přikázáních církevních	23

O modlitbě.

	Stránka.
O modlitbě vůbec	24
Vlastnosti modlitby	25
O modlitbě Páně	25
O předmluvě	26
O třech prvních prosbách Otčenáše	26
O čtyřech posledních prosbách Otčenáše	27
O pozdravení andělském	28

O svátostech.

O svátostech vůbec	29
O svátosti křtu	30
O svátosti biřmování	32
O nejsvětější svátosti oltářní	33
O oběti mše svaté	34
O svatém přijímání	36
O svátosti pokání	37
O lítosti	38
O pravém úmyslu	39
O zpovědi	40
O dostiučinění	42
O odpustcích	42
O přípravě ke svátosti pokání	43
O svátosti posledního pomazání	44
O svátosti svěcení kněžstva	45
O svátosti stavu manželského	46
Modlitby	48

